

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ, מועד ב' תשפ"ה, 2025
מספר השאלון: 011231
שם התלמיד/ה: _____

עברית: לשון

שאלון מותאם

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעהיים.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק א – שם המספר – 20 נקודות
פרק ב – תחביר / פרק ג – מערכת הצורות – יש לבחור באחד הפרקים – 80 נקודות
סך הכול – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: דף עזר (עמ' 4–5).
- ד. הוראה מיוחדת: יש להקפיד על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.
שימו לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.
השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק א: חובה – שם המספר

(20 נקודות)

ענו על שאלה 1.

1. (20 נקודות)

- במשפטים שלפניכם הקיפו את הצורות הנכונות של שם המספר מבין האפשרויות הנתונות.
- סעיף מספר מאה ארבעים וחמישה / מאה ארבעים וחמש לחוק העונשין עוסק בהתאגדות אסורה.
 - הפגישה האחת עשרה / אחד עשר של הוועדה לקידום מעמד האישה התקיימה בשלושים ואחת / שלושים ואחד במרץ.
 - בפגישה השתתפו שלושים ושש / שלושים ושישה נציגות ונציגים של ארגונים שונים.
 - הכתב הפלילי סיקר מאה ותשעה עשר / מאה ותשע עשרה אירועי הסתה.
 - דוח שנתי שפורסם בשנת 2021 מלמד על עלייה של שתים עשרה / שנים עשר אחוזים בשימוש בכינויים ניטריים.
 - מספר התיקים שנפתחו לבני נוער במשטרת בריטניה בעשור האחרון הוא פי חמישה / חמש ממספרם בעשור הקודם.
 - שלוש / שלושת הצעות החוק של הממשלה הובאו להצבעה במליאה.
 - על פי הפדרציה הבינלאומית לכדורגל, במשחקי גביע העולם בכדורגל בסוף שנת אלפיים עשרים ושניים / אלפיים עשרים ושתיים נכחו בממוצע בכל משחק כחמישים ושלושה אלף / חמישים ושלוש אלף צופים.
-

פרק ב: תחביר

- לפניכם שני פרקים: פרק ב – תחביר ופרק ג – מערכת הצורות.
- בחרו בפרק שלמדתם: פרק ב – תחביר או פרק ג – מערכת הצורות.
- בפרק שבחרתם ענו על השאלות לפי ההוראות.
- ציינו את שם הפרק שבחרתם: _____
- (80 נקודות)
- בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 2–6 (לכל שאלה – 20 נקודות).
- שימו לב: • בכל שאלה שתבחרו, ענו על כל הסעיפים.
- תוכלו להיעזר בדף העזר (עמ' 4–5).
-

2. (20 נקודות)

א. לפניכם שני משפטים.

(1) מכיוון שאנשים אינם אוהבים מגבלות על חופש הדיבור, העוינות שלהם כלפי התקינות הפוליטית מובנת. _____

(2) הרחקה מכוונת של רגשות ומחשבות מן התודעה מאפשרת שליטה בדחפים, אך היא הרסנית לנפש האדם. _____

- ציינו ליד כל אחד מן המשפטים את הסוג התחבירי שלו.
- אם המשפט מורכב, תחמו את הפסוקית שבו, וציינו את תפקידה התחבירי.
- אם המשפט הוא משפט איחוי, תחמו את איבריו.
- לפניכם שלוש המילים המסומנות בקו במשפטים (1)–(2).
- ציינו ליד כל אחת מן המילים את התפקיד התחבירי שלה במשפט.
- על חופש – _____
- שליטה – _____
- הרסנית – _____

ב. לפניכם משפט מורכב.

לאחר שהוחלפה המילה "זקן" במילים "אזרח ותיק", הוחל השינוי על כל הפרסומים של המדינה. המירו את המשפט במשפט פשוט בעל אותה המשמעות.

3. (20 נקודות)

א. לפניכם שני משפטים מורכבים, ובכל אחד מהם פסוקית אחת.

- (1) המונח "תקינות פוליטית" מלמד כי המילים נבחרו משיקולים אידאולוגיים.
- (2) מבקרי התקינות הפוליטית טוענים: "המרת מילים קיימות במילים אחרות לא תשרת את המטרה שלנו".

- תחמו את הפסוקית בכל אחד מן המשפטים.
- ציינו את התפקיד התחבירי המשותף לפסוקיות. _____
- המירו את משפט (2) במשפט פשוט בעל הסגר.

ב. לפניכם שני משפטים, ובכל אחד מהם יש חלק כולל.

- (1) גישת התקינות הפוליטית רגישה למיעוטים בחברה מבחינה עדתית ודתית.
- (2) עדיין לא הוחלט אם היחידה הממשלתית לתיאום המאבק בגזענות תתכנס בירושלים או בתל אביב.

השלימו את הטבלה שלפניכם – העתיקו את החלק הכולל בכל משפט, וציינו את התפקיד התחבירי שלו ואת הקשר הלוגי שבו.

הקשר הלוגי בחלק הכולל	התפקיד התחבירי של החלק הכולל במשפט	החלק הכולל	
			משפט (1)
			משפט (2)

4. (20 נקודות)

- א. לפניכם ארבעה משפטים, ובכל אחד מהם יש מילה המסומנת בקו.
 (1) התקינות הפוליטית נהפכה למעין "משטרה" של דעות המשליטה כללים.
 (2) היא עלולה להקצין התנהגויות והתבטאויות שליליות.
 (3) בארצות הברית, למשל, אין לומר על אדם שהוא "שחור".
 (4) תחום אחר הקשור בתופעת התקינות הפוליטית הוא העיסוק בגילו של אדם.
 • מיינו בטבלה שלפניכם את המילים המסומנות בקו במשפטים לפי התפקיד התחבירי שלהן.

נושא	אוגד	נשוא

- העתיקו מן המשפטים (1)–(4) דוגמה אחת לכל אחד מן התפקידים שלפניכם.

נשוא מורחב: _____

הסגר: _____

מושא כולל: _____

- ב. לפניכם משפט מורכב, ובו שתי פסוקיות.
 ההנחה של רבים מאיתנו היא כי מה שישנה את המחשבות ואת התחושות שלנו, הוא שינויים בדרכי ההתבטאות.
 תחמו את הפסוקיות במשפט, וציינו את התפקיד התחבירי של כל אחת מהן.

5. (20 נקודות)

- א. לפניכם שני משפטים.

- (1) טאבו חברתי הוא איסור על מעשים מסוימים, ואילו טאבו לשוני הוא איסור על אמירת דברים מסוימים.
 (2) על אף הכוונות הטובות של תנועת התקינות הפוליטית היא מושכת ביקורת מחוגים שונים.
 • העתיקו מכל אחד משני המשפטים את המילה המציינת את הקשר הלוגי, וציינו את סוג הקשר הלוגי.
 משפט (1): המילה המציינת את הקשר הלוגי: _____ סוג הקשר הלוגי: _____
 משפט (2): המילה המציינת את הקשר הלוגי: _____ סוג הקשר הלוגי: _____
 • המירו את משפט (2) במשפט איחוי בלי לשנות את הקשר הלוגי.

- ב. במשפט שלפניכם נתחמו המילים.

[תופעת [התקינות [הפוליטית]]] [החלה להתפתח] [בקמפוסים [של ארצות [הברית]]].
 נתחו את המשפט: ציינו מעל המילים התחומות את התפקידים התחביריים שלהן.

6. (20 נקודות)

א. לפניכם קטע, ובו מילים מודגשות.

התחום האתני מעסיק מאוד את האמריקנים, בייחוד את אוכלוסיות המהגרים שבהן קבוצות שונות מעוניינות בשימור תרבותן וזהותן הנפרדות. במקרים אלה הגורם המניע אינו רק שיח הזכויות, אלא גם שיח הזהויות.

(מעובד על פי ההרצאה "תקינות פוליטית ומוגבלות", רוביק רוזנטל, 22/6/2009)

לפניכם טבלה, ובה המילים המודגשות בקטע.

כתבו ליד כל מילה בטבלה את חלק הדיבור שאליו היא שייכת ואת תפקידה התחבירי על פי הקטע שלעיל.

המילה	חלק הדיבור	התפקיד התחבירי
מהגרים		
מעוניינות		
נפרדות		
גורם		

ב. לפניכם משפט מודגש.

משתמשי הרשת החברתית שחשבונויותיהם נחסמו גילו לאחרונה שהסיבה לחסימה היא ההתבטאות שלהם במילים לא תקינות פוליטית ברשומות (פוסטים) שלהם.

על פי המשפט המודגש, כתבו שלושה משפטים פשוטים, וסדרו אותם בסדר הכרונולוגי של האירועים.

משפט 1: _____

משפט 2: _____

משפט 3: _____

פרק ג: מערכת הצורות

(80 נקודות)

בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 7–11 (לכל שאלה – 20 נקודות).

שימו לב: • בכל שאלה שתבחרו, ענו על כל הסעיפים.

• תוכלו להיעזר בדף העזר (עמ' 4–5).

7. (20 נקודות)

לפניכם טבלה ובה שבעה משפטים ובכל משפט מודגש פועל.
השלימו את הטבלה – ציינו את השורש ואת הבניין של כל אחד מן הפעלים המודגשים.

הפועל	השורש	הבניין
תומכי התקינות הפוליטית מְנִיחִים ששינוי דרכי ההתבטאות יביא לשינוי התחושות והמחשבות.		
הנחה זו מעולם לא אֲשַׁשָּׁה (אוששה) במחקרים.		
הנחה זו גם לא הוֹכַחָה בשום מחקר.		
לדעת רבים, התקינות הפוליטית מגבילה את חופש הדיבור, ולכן הם מְתַקוֹמְמִים נגדה.		
אנשים אינם מְעַנְיָנִים (מעוניינים) שיכפו עליהם לומר דברים שהם אינם מאמינים בהם.		
אנשים שרוצים לשנות את דרכי ההתבטאות שלהם, מְגַלִּים שלא קל לעשות זאת.		
אנשים צריכים להפסיק לְהַצְמִיד (להיצמד) לדעות מפלות.		

8. (20 נקודות)

- א. לפניכם משפטים, ובהם פעלים ושמות מודגשים.
- התקינות הפוליטית הוֹבִילָה לשינוי בדרכי ההתבטאות. _____
 - בעל המלון דיווח על הרס של ציוד ועל בָּלְאִי גבוה מן הרגיל. _____
 - יש לצקת את הַבְּלִילָה אל תבנית העוגה. _____
 - בביקורנו בעכו נִבְלָה גם בעיר העתיקה. _____
- (1) ציינו ליד כל משפט את השורש של המילה המודגשת.
- (2) מבין המילים המודגשות העתיקו את שני הפעלים, וציינו את הבניין של כל אחד מהם.
- פועל: _____ הבניין: _____
- פועל: _____ הבניין: _____

ב. לפניכם בדיחה משעשעת.

(האיור נוצר באמצעות תוכנת בינה מלאכותית)

המילה ישיר משמשת בבדיחה גם בתפקיד שם תואר וגם בתפקיד פועל.

השלימו את הטבלה שלפניכם.

המילה ישיר בתפקיד שם תואר:

השורש	המשקל

המילה ישיר בתפקיד פועל:

השורש	הבניין

9. (20 נקודות)

א. לפניכם קטע, ובו שמות פעולה מודגשים.

התקינות הפוליטית מציעה המרה של מילים קיימות במילות תחליף שיוצרות הבדל במשמעות הנלווית. ההתפתחות של התקינות הפוליטית החלה בעקבות ניסיון קדום (קידום) השוויון וקבלת האחר, ומטרתה הייתה המנעות (הימנעות) מפגיעה ברגשות של קבוצות שונות באוכלוסייה.

- העתיקו מן הקטע שני זוגות של שמות פעולה מודגשים, שבכל זוג השמות יהיו באותו הבניין, וציינו את הבניין המשותף לכל זוג.

זוג 1: _____, _____ הבניין: _____

זוג 2: _____, _____ הבניין: _____

- כתבו צורת פועל בעתיד, בגוף מדבר, בשורש ובבניין של שם הפעולה המרה. _____

ב. לפניכם שמות.

פסלון, עקרון (עיקרון), פזמון, סרטון, זפרון (זיכרון)
בטבלה שלפניכם מיינו את השמות על פי דרך התצורה שלהם.

שורש ומשקל	בסיס וצורת סופי

10. (20 נקודות)

א. לפניכם קטע שחסרים בו פעלים. כתבו בכל מקום ריק את הפועל המתאים על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

פרופסור ג'ונתן היידט הוא פסיכולוג חברתי שנמנה עם רשימת הוגי הדעות המובילים בעולם. בשיעוריו הוא _____ (ר-צ-י) על נושאים כמו ערכים ומוסר, והוא _____ (ד-ו-ן) בהם עם תלמידיו. זה שנים רבות הפרסומים והרעיונות שלו _____ (ז-כ-י) להצלחה אדירה.

פרופסור היידט _____ (פ-צ-ר) בָּנוּ להיחשף לדעות אחרות ולהקשיב להן. לדבריו, חשוב ואף הכרחי שאנחנו _____ (א-ת-ג-ר) את עמדותינו כדי _____ (ק-י-ם) חברה בריאה וטובה יותר. לטענתו, אנחנו מוציאים מן השיח כל מה שעלול לפגוע בנו או באחרים, וכך במקרים רבים אנחנו _____ (מ-נ-ע) מלדבר על נושאים במחלוקת. בסופו של דבר אנחנו _____ (ב-צ-ר) יותר ויותר בדעות שלנו, בתחושת צדק מוחלט ומתוך התגוננות יתר.

(על פי דורי, ר' (2023). התקינות הפוליטית משחיתה את החיפוש אחר האמת. אזהרת טריגר, מוסף כלכליסט)

ב. לפניכם קטע שחסרים בו שמות עצם. כתבו בכל מקום ריק את שם העצם המתאים על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

הומור הוא כלי שיש בו _____ (י-ע-ל) בתחום של _____ (ש-ו-ק) מוצרים באמצעות פרסומות. ה. _____ (ש-מ-ש) בהומור מרכז את הגישה של הצופים כלפי המפרסמים וגורם להם להסתכל עליהם באופן שונה.

_____ (ב-ו-ן) במדדים, כמו "סקר הפרסומות הזכורות והאהובות", מגלה כי הצחוק טוב לא רק לבריאות, אלא גם למוצרים שמפרסמים. רוב הפרסומות שנחרתו ב. _____ (ז-כ-ר) של הצופים הן פרסומות משעשעות.

עם זאת, אחת ה. _____ (ש-ג-י) של משרדי הפרסום היא שאף על פי שהם מפיקים פרסומת מצחיקה, בסופו של דבר פעמים רבות הם אינם מצליחים לגרום לצופים לזכור או להבין את המסר. (על פי בייר-לובוביץ', ע' (2012). הצחוק טוב למותג? "פרסומת הומוריסטית זה צל"ש או טר"ש". גלובס)

11. (20 נקודות)

א. לפניכם ארבעה שמות.

מְנַעַד, מְנַזֵּר, מְצַפֶּה, מְפַגֵּן

(1) הקיפו את השם יוצא הדופן מבחינת דרך התצורה.

(2) ציינו את דרך התצורה של השם יוצא הדופן. _____

ב. לפניכם ארבעה שמות שנוצרו בדרך של בסיס וצורן סופי.

שְׂאֵלֹן, תְּשׁוּבוֹן, פְּעוּטוֹן, חִידוֹן

(1) הקיפו את השם יוצא הדופן מבחינת משמעות הצורן הסופי.

(2) ציינו את משמעות הצורן הסופי המשותפת לשמות האחרים. _____

ג. לפניכם משפט, ובו שלוש מילים מודגשות.

גישת התְּקִינֹת הפּוֹלִיטִית יצרה כללים הקובעים אילו מילים אינן תְּקִינֹת פוליטית.

ציינו ליד כל אחת מן המילים שלפניכם את משמעות הצורן הסופי המודגש בה.

תְּקִינֹת: _____ פּוֹלִיטִית: _____ תְּקִינֹת: _____

ד. לפניכם רשימה של בעלי מקצוע שתפקידם אחזקה והפעלה במוסדות.

שָׂרֵת, גִּבְאִי, תְּחֻזְקָאִי, שְׁמֵשׁ

(1) הקיפו את השם יוצא הדופן מבחינת דרך התצורה.

(2) כיום בגלל התקנת הפוליטית הוחלפה המילה "שָׂרֵת" בצירוף "אב בית".

לדעתכם, מדוע נמנעים כיום מן השימוש במילה "שָׂרֵת"?

כל הברריות בלשון עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/lashon